

VIDOKEZO VYETU BORA KWA SHINIKIZO LA DAMU LENYE AFYA

ASANTE KWA KUWA SEHEMU YA MWEZI WA UPIMAJI WA SHINIKIZO LA DAMU

Kwa maelezo zaidi, tembelea
www.maymeasure.org

Ikiwa una wasiwasi kuhusu lolote
kati ya yaliyoelezwa hapo juu,
tafadhali tafuta ushauri kutoka
kwa mtaalamu wa afya aliyehitimu.

DUMISHA UZITO WENYE AFYA

Kufanya hili pekee kunaweza
kusaidia kupunguza
shinikizo la damu lililo juu.

FANYA MAZOEZI MARA KWA MARA.

Lenga wastani wa dakika
30 kwa siku. Ili mazoezi
yawe na faida, unapaswa kuhisi joto
mwilini, kupumua kwa kasi zaidi,
na moyo wako kupiga haraka kuliko
kawaida. Kutembea kwa kasi kunatosha!

KULA MATUNDA NA/ AU MBOGA ZA MAJANI KWA WINGI KILA SIKU

Kula mboga mbichi au
zilizopikwa kwa mvuke kidogo badala
ya kuchemshwa ili kupata virutubisho
vingi zaidi. Epuka kukaanga
inapowezekana.

ONGEZA VYAKULA VYENYE NITRATI KWENYE MLO WAKO

Matumizi ya mara kwa mara ya
vyakula vyenye nitrati nyingi kama
beetroot (mbichi au iliyochoywa-sio
ya kuchemshwa), mboga za majani ya
kijani, na tufaha, yamegundulika
kusaidia kupunguza shinikizo la
damu lako.

PUNGUZA MATUMIZI YA CHUMVI

Punguza ulaji wako wa
chumvi. Ikiwa unaongeza
chumvi kwenye chakula chako au wakati
wa kupika, badilisha utumie mbadala
wenye sodiamu kidogo kama chumvi
iliyoongezwa potasiamu ("lo salt",
"lite salt" au "heart salt"). Usisahau
kwamba chumvi nyingi imefichwa kwenye
vyakula vilivyosindikwa na iko kwa
wingi katika mikate mingi, nafaka,
supu na michuzi-hivyo kila mara
hakikisha unasoma lebo!

PUNGUZA ULAJI WA MAFUTA NA SUKARI

Kula mlo wenye mafuta kidogo
ya aina ya 'saturated' na wenye
nyuzinyuzi nyingi (kama dengu, lozi,
matunda na mboga) hupunguza shinikizo
la damu. Tahadhari zaidi na mafuta
yaliyobadilishwa (hydrogenated) au
'trans', pamoja na sukari zinazoweza
kufichwa kwa majina mengine kama
sucrose, dextrose, fructose na
glucose. Epuka vinywaji baridi
vyenye kalori nyingi.

ACHA KUVUTA TUMBAKU

Mishipa ya damu huziba
haraka zaidi unapovuta
sigara, na hali hii husababisha
matatizo mengi mengine ya kiafya.
Shinikizo la damu pia huongezeka
unapovuta sigara.

PUNGUZA ULAJI WA KAFEINI

Kumbuka kafeini hupatikana
katika baadhi ya vinywaji
baridi vya 'energy' pamoja na kahawa
na chai.

EPUKA POMBE

Punguza matumizi ya pombe
kadri iwezekanavyo. Ikiwa
unatumia pombe, fuata viwango vya kila
siku vinavyopendekezwa-kwa kawaida
si zaidi ya vinywaji 2 kwa wanaume na
kinywaji 1 kwa wanawake (kinywaji 1 =
bia ndogo au glasi ya divai).

TULIA

Msongo wa mawazo huongeza
shinikizo la damu. Hivyo,
kadri inavyoweza, jaribu kutenga
muda wa kupumzika na kutulia.

#TheBigSqueeze

www.facebook.com/MayMeasure

[www.linkedin.com/company/
may-measure-month/](http://www.linkedin.com/company/may-measure-month/)